

Vähkkahheksia ja õendustegevus sellest tulenevate probleemide korral

Ülle Palmiste
2015

Vähkkahheksia liigid

1. Primaarne vähkkahheksia
2. Sekundaarne vähkkahheksia

Primaarne vähkkahheksia

- kujuneb välja vähkkasvaja poolt sekreteeritud valguliste tsütokiinide tõttu
- patsiendi poolt tarbitavate kalorite hulk ei ole vähenenud

Primaarne vähkkahheksia

- Prekahheksia
vähkkasvaja olemasolu
organismi metaboolsed muutused
kaalulangus 5% ulatuses viimasel 6 kuul
põletikumarkerite kõrgenenud väärtused

Primaarne vähkkahheksia

- Kahheksia
kaalukadu rohkem kui 5% viimasel 6 kuul
esineb sarkopeenia
vähenenud toidutarbimine
skeletilihaste üldise massi kadu

Primaarne vähkkahheksia

- Allumatu kahheksia esineb lõppstaadiumis on ravimatu vähk on prokataboolne ehk organismi lagundamisprotsessid on sünteesiprotsessidega võrreldes ülekaalus

Sekundaarne vähkkahheksia

- kaudsed faktorid
- seisund leeveneb
- patsiendi üldine prognoos hea

Sekundaarne vähkkahheksia

maitse- ja lõhnataju muutused

neelamisraskus

üldine valuaisting

toitainete kadu soolehaavandite,

efusioonide või hemorraagiate tõttu

Sekundaarne vähkkasvaja

Ravimeetodidest tulenev

- radiatsiooniteraapia
- kemoteraapia
- bioloogiline teraapia
- kirurgilised meetodid

Sekundaarne vähkkahheksia

psühhosotsiaalsed faktorid

depressioon

emotsionaalse ja funktsionaalse toe

vähesus

Probleemide tuvastamine

ANAMNEES!!!

kaalukadu, alakaalulisus
skeletilihaste massi vähenemine
generaliseerunud nõrkustunne
korduvad infektsioonid

Enamlevinud õendusprobleemid

Anoreksia

Kserostoomia

Maitse ja lõhnataju häired

liveldus, oksendamise ja täiskõhutunne

Diarröa ja kõhukinnisus

Valu

Meeleolulangus

Anoreksia

Õendustegevuse eesmärgiks on välja selgitada ja teada, millised on söömisega seotud probleemid.

Patsiendi ja lähedaste adekvaatne nõustamine toiduvalikul.

Anoreksia

Pakkuda väikseid kalori ja valgurikkaid toiduportsjone.

Leida patsiendile sobivad toidukonsistensid ja temperatuurid.

Vajadusel abista söömisel.

Vältida liiga rasvase ja magusa söömist dehüdratatsiooni vältimine.

Anoreksia

- toidule lisada maitsetuid energia- ja valgusisaldusega toidulisandeid
- lisada võid, vahukoort jne
- tarbida värskaid või kuivatatud puuvilju, mett
- vältida, et patsient peab ise toitu valmistama.
- väike kogus alkoholi 0.5 tundi enne sööki

Kserostoomia ja õendustegevus

Eesmärk on hoida suupiirkonda niisutatuna ja suulimaskesta vaevuste leevendamine.

- pakkuda külma jooki, jäävett
- toidud niiske konsistentsiga
- toitude pehme tekstuur
- vältida happelisi toite
- suuhügieen

Maitse- ja lõhnataju häired

Eesmärgiks on iiveldustunde vältimine või vähendamine.

- suurendada toitumise valikut, mida patsient on võimeline sööma.
- söömise ajal vältida iiveldust tekitavaid lõhnasid ja vaatepilte
- tsingiga toidulisandid ning vitamiinid

liveldus, oksendamine ja enneaegne täiskõhutunne

Eesmärk on leevendada iiveldust, vältida
või vähendada oksendamist ning
suurendada tarbitud toidu hulka.

liveldus oksendamine ja enneaegne täiskõhutunne

- manustada antiemeetilist preparaati
- toiduportsjonid hoida väiksena
- vahepalad
- vältida liigset vedeliku tarbimist
- istuv asend peale söömist
- meelepärased jahedad joogid lonksude kaupa

liveldus, oksendamine ja enneaegne täiskõhutunne

- toidu serveerimine soojalt või külmalt
- kuivad toiduained
- ingver
- väikeste lonksudena gaasilisi jooke ja jäävett

Diarröa

Diarröa puhul on õendustegevuse eesmärgiks vähendada toitainete- ja vedelikukadu ning vältida dehüdratatsiooniteket.

- pakkuda meelepäraseid jooke
- ravimid vastavalt arsti ette kirjutusele

Kõhukinnisus

Õendustgevuse eesmärgiks on vältida või leevendada kõhukinnisust ning sellest tulenevat ebamugavustunnet adekvaatse toidu ja vastavate preparaatide abil

Kõhukinnisus

- kiudainerikkad toidud
- piisav vedeliku tarbimine
- analgeetilised ravimid (opioidid)
- vajadusel kasutada lahtistavaid preparaate

Valu

Valu on organismi füsioloogiliseks vastuseks vähile, mis mõjutab oluliselt söömist.

Õendustegevuse eesmärgiks on valu jälgimine VAS skaalal ja leevendamine.

Meeleolulangus

- soov süüa on olemas aga komplikatsioonide tõttu on raske seda teha
- meeldida tahtmine nn. vägisi söömine
- patsiendi kuulamine, nõustamine, julgustamine
- vajadusel medikamentoosne ravi

Tänan !